

J E L E N K O R.

24. szám

Pest, szerda martzius 23.

1836.

Foglalat: Magyarország és Erdély (öt rendű kir. válasz; pesti viadal-intézet; Tivoli-lotteria; hírek Erdélyből, Oláhországból) Anglia. Franciaország (kamari vitatások martzius 9ikeig; Laroche-Lacuelin grófné; Deutz; Freeling; Kersausie; Krakóba angol 's francia consulok küldetnek;) Spanyolország (capuai hg 's miss Penelope Smith; követválasztások, hadi hírek.) Törökország. Amerika. Elegehírek. Gabonaár. Pénzkelet. Dunavízalás.

M A G Y A R É S E R D É L Y O R S Z Á G.

Pozsony. Martz. 15kén a' fő RR. visszaküldék üzeneteiket a' RRhöz a' tized, portákbeli eligazodás, polgári pöröknek országgyűlés alatt is folyama, 1827ki hátralevő némelly sérelmek 's borsodi sérelem tárgyiban, üzenvén egy utal, hogy a' magyar nyelv iránti legujabb fölrás és törvényjavaslat, valamint a' pesti és fejtér vmegyeyi sérelem fölterjesztése iránt megegyeznek. A' kisajátításra, sérelmi czikkekre 's a' t. még észrevételeik vannak. 16kán a' RR-től áthoztván az adófölrájlási 2dik üzenet, a' fő RR. ezt azonnal tanácskozásba vevék 's bár kijelenték, hogy saját elveikhez ragaszkodnak, a' fölterjesztést mindazáltal a' RR-ek értelme szerint, nem ellenzik. Ezután elegy ülés tartott, melyben legujabban érkezett 's itt alább közölt 3 kir. válasz olvastatt föl. Délután ismét elegy ülés tartott, melyből szokott módon a' Fölséghez föl-küldettek az adófölrájlási 's magyar nyelv fölrások, egyszersmind a' sérelmi czikkekre tovább olvastatást folytatták. Ez olvasás még a' 17ki elegy ülésben is tartott.

1) K. kir. válasz az ország RRinek f. 1836. martz. 3káról költ fölrásokra az urbéri tárgyban.

Erga demissam Dominorum SS. et OO. Repraesentationem, in re urbana ddo 3ae Martii 1836. substratam, ac in specie ad Articuli III §um 2um altatam quidem Suam Majestatem Sacratissimam quoad regressum in pertractationibus comitalibus, quando, et quomodo admittendum, benigne declaratae menti Suae, nunc etiam firmiter insistere, eidemque nec secus, nec alias, quam in ejus cohaerentia locum unquam daturam esse; — cum nihilominus Legibus in benigna Resolutione de 23a Augusti 1835 citatis, Articulis quippe 92: 1715, et 23: 1751, ipsi etiam Domini SS. et OO. in demissa Repraesentatione sua de 21a Septembris 1835 inhaerent, atque in ea etiam, quam recens substraverunt, palam declarent, se quorumvis jura salva esse velle, Eandem summefatam Suam Majestatem Sacratissimam, praeprovoctarum Legum, prout et Art. 120: 1715, et 27: 1723 vigore salvo, non refragari, quominus loco expressionis „Comitatum Slavoniae inferioris“ Comitatus Pozsega, Verőze et Szerem nominetis recensendi, Articulis urbanales inserantur. — Ad articuli porro III §i I sectionem iam, questione de coordinandis privilegialibus Communitatibus, ad Legem urbariam nequam spectante, sed suo tempore et loco ex professo pertractanda, interea autem illo, qui fundamentum privilegiorum in iisdem praeviget usu, in salvo relicto, altatam Suam M. S. redactioni per DD. Status et Ordines propositae clementer annuere. — Atque haec fisdem eo relate ad conclusionem praeprovoctatae Repraesentationis addito, significanda clementer jussisse: altatam Suam Majestatem Sacratissimam. Quae avitam Constitutionem illibate salvam esse vult, perpetuo hocce studio suo, in sensu benignarum Resolutionum de dato 28ae Octobris, et 26ae Decembris 1835 et Sua et Regni jura prout haecenus, ita dehinc etiam intemerata servanda complecti. In reliquo circa caetera quoque, medio praeprovoctatae Repraesentationis, Sibi demisse substrata Legum projecta, exoratis benignis Resolutionibus propediem subsequatur. Altatata Sua Majestas Caesareo-Regia apostolica fisdem Dominis Status et Ordinibus Regni gratia Sua Caesareo-Regia, clementissime ac jugiter propensa manet. Vennae die 6ta mensis Martii 1836.

2) K. kir. válasz az Ország RRinek f. 1836. martz. 3káról költ fölrásokra „a' bírói ítéleteknek okokkalt támogatásuk iránt.“

Altatam Suam Majestatem S. ope demissae DD. Statum et Ordinum de 3ia currentis mensis exaratae Repraesentationis substratum sibi Legis „de motivatione Sententiarum Judiciarum“ condendae, Projectum clementer adprobare dignatum esse. In reliquo etc. Vennae 8a Martii 1836.

3) K. királyi válasz az országos RRnek f. 1836. martz. 3káról költ fölrásokra „a' közös hasznok arányosítása iránt.“

Cum ope demissae DD. Statum et Ordinum Repraesentationis de 3a currentis altissimae ratificationi substrati articuli, „de Proportione communium territorii beneficiorum ex usu“ §us 3lius non novam clavim, verum adminicula tantum erudendae illius, quae §o 2do proposita est, clavim, comprehendat; provocatioe §i hujus 3lii ex §o 7o exmittenda; ceterum altatam Suam Majestatem S. contextui articuli illius altissimam suam annutum benigne impertitam esse. In reliquo etc. Vennae 8a Martii 1836.

Az előadott három királyi válaszon kívül, a' mart. 19iki elegy ülésben újra más két legujabb kir. válasz olvastatt föl, egyik az adó-mennyiség iránt, másik a' fűmei törvényszék rendezése iránt, mint itt következnek:

1) Tenores articuli de judiciis maritimo-commercialis Urbis, Districtus, liberique Portus Fluminensis, prout eundem Domini Status et Ordines altissimae approbationi Regiae ope demissae Repraesentationis suae de 3a currentis mensis substraverunt, per altatam Suam Majestatem Sacratissimam benigne approbatae esse. In reliquo etc. Vennae die 11a Martii 1836.

2) Redditum esse altatatae Suae Majestati S. demissam DD. SS. et OO. de 16 cur. Repraesentationem, qua mediante relate ad Contributionem, Dotationemque cassae collectaculorum militarium, proposi-

tionem suam substraverunt. Atque erga illam summefatam Suam Majestatem S. DD. SS. et OO. rescribendum benigne jussisse: Eandem mox a primis feliciter suscepti regiminis auspiciis in eam, quam maxime curam incubuisse, ut inter cetera, quae apud quaque populorum augusto sceptro suo parentium classem, quo ocyus exstare desiderat, justitiae et benignitatis Suae monumenta, conservationi Contribuentium quibusvis propensissimae Suae in eos voluntatis studiis, quam optime sollicitudinis suae parte esse memorant, providentiae, parsimoniaeque rationem, ut offenda tribui quantitas strictissimae tantum necessitati commensuretur, paterno quidem Suae Majestatis S. animo ita propriam esse, ut non solum aver-tendis, quantum quidem fieri potest, Contribuentium praegravis solerter intenta vigilantia, sed ne illo quidem, quod ad ampliandos justos industriae eorum redditus, augendasque in genere publicas opes tendit, studio, semet vincere admittura sit. Quem quidem solum duntaxat ita comparati animi sui ductum, si in eo, de quo DD. SS. et OO. in praeciata Sua Repraesentatione agunt, objecto sequi altatatae Suae Majestati S. liceret, tum sane Eidem Ipsi maximo cessurum esset solatio, si praetactae DD. SS. et OO. propositioni, licet haec, vel ea, quae anno 1791. facta est, oblatione multo minor sit, benigne aquiescere posset. Sed enim publicae securitatis, ac proinde supremae Reipublicae rationem, in cuius praesidium Majores stabilem pro omni eventu militem excubare voluerunt, ad curam Regii Ejusdem muneris quibusvis aliis obtutibus potiore esse debere. Hac ipsa proin sibi praepriis incumbendis, scopum art. 8i 1715. aliarumque in nexu ejusdem latorum legum mantinendi, obligationis religione, summefatam Suam Majestatem Sacratissimam urgeri, ut penes eam positivae benignae voluntatis Suae declarationem, quod dispositioni art. 13: 1790. in omnis satisfactura sit, DD. SS. et OO., quorum desiderium circa ocyus complandus, quas Contribuentes in Aerario R. habent praetensiones, manifestatum altatata Sua Majestas S. justum esse agnoscat, in hunc etiam finem eo certius explendum, ad ulteriorem in re Contributionis, ad disertum sensum art. 19: 1790. aliarumque praexistentium legum, eo modo et mensura faciendam oblationem provoet, quae utroque hoc ex obtutu acceptabilis, et ita comparata sit, ne altatata Sua Majestas Sacratissima mediis, ad sublimem illum conservandae et firmandae securitatis scopum facientibus, alias, in adjunctis etiam multo difficilioribus, ultro, sponteque majori in summa oblati, destitatur. In reliquo etc. Vennae die 18. Martii 1836.

Pesten martz. 20kán a' nemzeti vívó-intézetben ünnepélyes viadal-gyakorlás tartott, hol az 52, vini tanuló ifjú előmenetele szép jeleit mutal. Megtisztele az ünnepiséget jelenlétevel egy igen díszes vendégkoszoru, a' viadal-gyakorlást pedig gazdag villás reggeli követé: mely mellett több pohár ürült az intézet tisztelt igazgatóiért, pártfogóiért, 's az egésznek további virágzásáért.

A' görögényi ev. ref. egyházi vidék előjárósága Sárpatakon hálás köszönetét nyilatkoztata azon helység egyik birtokosa gróf Teleki Lajos urnak a' falusi iskola-gyarapításra tett buzgó ügyekezetiért. A' tisztelt gróf ur t. i. tulajdon udvarában nyitott iskolaházat, minden szűlet vallás, nemzet, sorsbeli különbség nélkül fölszólított gyermekeknek tanítására 's az ezen fölszólításra érzékellen szűléket kötelességökre olly czélyszerű eszközökkel indította, hogy azon faluban, hol eddig 15—20 gyermek járt iskolába, most már 84 szorgalmas iskolás van, kik között a' reformátusokon kívül vannak görög óhitűek, izraeliták, sőt sok cigány gyermek is. A' gróf szeretet hitvesével az iskolát gyakran meglátogatja, a' jó ügyekezetei jutalmakkal serkenti, a' szegény sorsuaknak olvasókönyveket ajándékoztat. Bár követésre találna e' szép példa! mert a' köz-nép czélirányos neveltetésére 's tanítására szolgáló intézetek legtöbbet tennének a' haza valódi boldogságára. Erd. Hir.

Brassó febr. 29kén. Egy köztisztelű grófné a' hirlapokból olvasván Cservenyodaly István urnak a' szegények fölségellésökre czélzó számos jöteleit, maga kezeivel mozaikból viaszba rakott egy templomot, abba egy remetét, 's e' szép munkájával nagy-rabecölése jelül a' nevezett urat megtisztel.

Oláhországi hítelek tudósítók szerint Fokányban fölötte nagy hideg uralkodott, most marhadög pusztít, mely miatt a' kereskedés megcsökent. A' zsidók ugyanott nyereség-kívánásból a' hó alá nyomott 's az egész télen ott fagyosan állott szőlőket megvásárolták a' tulajdonosaktól; de semmi sem levén belőle, itt egyszer a' zsidók is fölsültek a' magok speculatiojokban. Az oláhországi sóaknakat haszonbérbe még ez évre senki sem vette ki, mert 4 millió piastert kérnek értük, ezenkívül a' diván 2 milliót kíván a' maga részére. Erd. Hir.

KÜLÖNFÉLE. József napja estén fons. Nádorunk tisztelőre a' színházak mind Budán, mind Pesten kétszeresen valának kivilágtva. Az első helyen az ünnepi tisztellett jöltevőség is párosult, mert az előadás a' budai Asszony-egyesület gondviselése alatti szegények javára jövedelmezett. — Hasonló jó czélra „a' Pest városi tisztviselők özvegyei 's árvái nyugdép-intézetüknek javára

jövő pénteken mart. 25-én Pesten nagy hangszattal és szavalási mulatsággal fog tartatni. — A' szomszéd Galicziából ezt írja, sokban reánk nézve is értesítőt, a' lembergilap: „Jarosló mart. 1-jén. Vidékünkön a' gabonakereskedésben nagy és szomorú csend uralkodik; eladásra igen kevés a' kílátás. Összevett ugyan közelbe itt egy danzigi kereskedő mintegy 18,000 korecz (2 pozs. mérő) gabonát, de quid hoc pro tanta siti? a' tömérdek gabona mellett ezen eladás nem rugthatató följobb a' volt árt, 's a' legjobb roznak egy köble (egy korecze, v. is 4 vékája) folyvást 1 ezüst for. A' tisztabuza köble 4 for. 30 kr. vtó; árpa 2 for. 30 kr.; zab 1 for. 30 kr.; pohánka 3 for., 's még ilyen csekély ár mellett sincsen vevő.“ — Később Szandeczából mart. 4-ről ezt írják: „A' gabonát keresnikedik. A' szomszéd magyarok meglátogtják vásárlatát 's bővecsnek veddelnek. A' tisztabuza köble 7 for.; a' rozsé 4—4½ for.; árpa 3½—4 for.; zab 2 for. váltó. Növekszik a' pálinka ára is; a, 30 foknyi borszesz egy garneczét (5 iczét) a' magyar kereskedők 1 for. 's 6 krajával fizetik váltóban.

Lipcsében 's más helyeken a' felszökkenett gyapjuár mellett is igen élénk vala február fogytán a' gyapjuvásár 's kereskedés, 's kétségkívül még élénkebbé vala válthatandó, ha középinom gyapju-fajból több áruval bírnának a' raktárak. Elfűrtfaj ritkán volt kedvezőbb kereskedési viszonyok 's kapcsolatokban, mint most, majd minden gyár többet dolgoz föl belőle az idén, mint a' mult éveekben, 's a' külföldön még gyártatlanul fekvő ez osztálybeli magyar 's német gyapju mennyiség az idén sokkal kisebb, mint tavaly ilyen tájban volt. Németalföld és Franciaország is többet kíván most e' czikkből, de még is legtöbbet Anglia. Igen tetemes befolyásu volt a' gyapjuár-emelkedésre az éjszakamerikai gyárnokok számára Angliában 's a' száraz-földön tett gyapjuvásárlás. Hogy illyes körülmények a' tözserkedési szellemet fölelevenítik, 's az árt fölragtadják, igen természetes. Ausztriában valamint hazánkban is számos nagyobb uradalomban a' jövő nyárra kötött alkuk jóval kedvezőbbek a' tenyészétre nézve, mint a' tavalyiak voltak, 's úgy szólván közüldöm, hogy a' nagyobb majorokbeli gyapju többnyire már el van adva, pedig 10—15 pcenttel jobban mint tavaly. Prussziában és Sziléziában is nevezetes mennyiségre állapították meg a' szerződéseket.

Pozsonynál a' dunai hajóhidat csak martz. 18-kán rákötöttek. — Sziszekről írják, hogy közélebb ott is egy terhelt hajó süllyedt el. —

Bécsben a' Tivoli-féle nagylotteria-huzás martz. 19-én végbe-menvén, a' kivont számok következők: 37 szám az 1023 seriesben nyeri Tivoli-t, vagy helyette váltásúgól 200,000 vtó frtot; — 47 sz. az 545 seriesben nyeri az első ezüst készületet, v. váltásúgól 30,000 frtot; — 87 sz. a' 741 seriesben nyeri a' 2dik ezüst készületet, vagy 25,000 frtot; — 83 sz. az 1919 seriesben nyeri a' 3dik ezüst készületet vagy 20,000 frtot; — 13 sz. az 1219 seriesben nyeri a' 4dik ezüst készületet, v. 15,000 forintot. — Ingyensorsok közül 37 sz. az 1862 seriesben nyer 10 ezer frtot; — 47 sz. az 1874 seriesben nyer 5000 frtot; 87 sz. az 1868 seriesben nyer 4000 forintot; — 83 sz. az 1898 seriesben 3000 frtot, és 13 sz. az 1876 seriesben 2000 fr. vban.

A N G L I A.

A' felsőházban martz. 7-én Londonderry marq. kikérte, hogy az orangista páholyokról az alsóháznak benyújtott tudósítás másolatja közzétessék vele 's egyszersmind hasznokodott, hogy méltatlanul vádolták őt az alsóházban, mintha hazaáruló összeesküvésben vett volna részt, mit határozottan tagadott, 's azt kívánta, hogy az őt illető levelek eredetiben olvastassanak föl. Melbourne lord e' nyilatkozásra azt felelte: ő ugyan nem ellenzi, hogy a' kívánt irómányok terjesztessenek elő, de igen ohajtáná, hogy az orangista egyesületek ügye barátságosan intéztessek el. A' kormányt nem vádolták szigorú 's kemény bánásról, mert messziről sem szándéka a' status-szolgálatból csak azért kirekeszteni személyeket, mert az orangista egyesülethez tartoztak. Erre megszólalt Cumberland hg 's helyeslé azon saját tettét, hogy az orangista egyesületben a' nagymesteri tisztet elvállalta. Azonban mihelyt észrevette, hogy a' király maga is roszalja az egyesületet, kötelességének látta kilépni abból, ámbár igen fél, hogy azon ügy, — a' protestantismus, — melyet az orangista egyesület Irlandban pártolt, most veszélyben forog.

F R A N C Z I A O R S Z Á G.

Ministeri lapok jelentik, hogy a' kormány a' hivatalos tudósítást megkapta Éjszakamerikából az angol közbenjárás elfogadása felől. — A' kamarai vitatások folyvást igen csekély érdekekkel bírnak. Martz. 5-ikén többi kérelmek közt előfordult egy, mely általános rendszert kívánt megállapítani a' kettős példányok kicserélése iránt az országbeli valamennyi könyvtár, muzeum 's más illy fajú mügyütemények közt, valamint a' külföldiek hasonló műintézetei közt. Az oktatási minister, kihöz a' kérelem utasított, kijelenté, hogy ben az országban a' könyvtárak közt már valóban főnáll illy csereszender 's próba tététt a' külföldi intézetekkel is, de semmitsem használ az egész rendszabály, ha azon nehézségek mellett, melyek ez utóbbakra nézve előfordulnak, még pénz sincs föfizetésekre vagy megvásárlási összekötésre. — Hosszabb vita támadt egy más kérelem fölött, melyet a' nantési lakosok nyújtottak be a' kamarának a' végett, hogy Vanssay urnak, ki a' júliusi revolutio idejkor nantési főispán volt, 's akkor nyugalomra bocsátatván azóta 6000 franc nyugpénzt huz évenként, ezen nyugpénze a' kamara által tagadtassék meg, mivel Vanssay ur a' mondott ju-

liusi napokban ámbár tudta már X Károly megbukását, még sem akadályozott meg ezen hír közlésével egy véres harczt, mely a' nemzeti őrség 's rendes katonaság közt történt, 's melynek 25—30 ember lön áldozta. Thiers ur igen ellenzé e' kérelmet, 's megjegyzé, hogy Vanssay ur 26 évi statusszolgálatá miatt tarthat számot nyugpénzre, mellynél politikai gondolkozását nem kell tekinteni. Hiszen a' restauratio is osztogatott nyugpénzeket királygyilkosoknak, azaz a' nemzeti gyűlés egykori tagjainak, kik XVI. Lajos kivégeztetésére szavaztak. Egyébiránt kijelenté még Thiers ur, hogyha a' kérelem a' ministerekhez utasítatik, ő ezt úgy fogja tekinteni, mint szemrehányást saját személye ellen, mivel ő határozta meg e' nyugpénz kiadását. Ezen nyilatkozásra a' többség napi rendre tért. Megjegyzésre méltó, hogy ez alkalommal a' bal oldal egészen a' kormány ellen szavazott már másodsor, mi által bebizonyul, hogy Thiers urral teljesen meghasonlott.

A' követházban martzius 9-ikén a' tengerügyi ministerium költségeiről folyván a' vita, Salverte kikelt a' ministerium külső politikája ellen, 's fölvilágosításokat kívánt az amerikai szerződésről. Közbenzólásai folytában Európa politikai helyzetéről bővebben kiereszkedett. Thiers ur, a' kabineti tanácsnak elnöke, és egyszersmind külügyi minister, oda nyilatkozék válaszában, hogy mindezen tárgy illőbben jöhet vita alá, ha majd a' külső ügyek költségei fognak meghányatni. Mi a' Franciaország által legújabbban tett tengeri készületeket illeti, azok az amerikai kárpótlási kérdésben előfordult némi félreértések következtében szükségesek voltak; de szükségesek általában a' világ mostani politikájánál fogva is, mert Franciaországnak fölügyelő 's vigyázó állásba kell magát tennie, 's azt leginkább csak tengeri ereje által eszközölheti. Miután Thiers meg Mauguin némely észrevételeire is megfelelt, a' tengeri költségre megkívánt nyolczadfél milliónyi pótlékhitel 260 szóval 11 ellen csakugyan megajánlott.

Berry herczegasszony árulóját az ismértes Deutzot, ki most Párisban tartózkodik, nemrég egy kávéházban mulattakor, alig ismérték meg a' jelen voltak, azonnal ebrudon dobták ki. — Freeling ur, az angol postahivatal titoknok, most Párisban van, 's gyakran értekezik és huzamosan Conte urral, a' fő postaigazgatóval, hogy a' két ország közt minél inkább könnyítessék meg a' posta-kapcsolat. — Laroche Jacquelein grófnét a' nantési és bourbon-vendéi törvényszék a' nyugaton kiűtött zendülésben volt részvéte miatt elvitetésre (deportatio) ítélte. A' grófné foglyul előállott, 's a' cassatiószecken azt kívánta: utasítsassék ügye más törvényszékhez, hol az esküttek politikai és helybeli foglaltságtól menten részrehajlatlan ítéletet fognak rá hozhatni. A' cassatiószeck mart. 5-ikén kérelmének helyt is adott, 's a' grófnét az orleansi törvényszék elibe utasította. — Azon esküttek, kik a' műkiállításba fölveendő darabokról határoznak, hihetőleg felsőléről érkezett utasításoknál fogva különös szigorúsággal gyakorolnak. Nemrég egy politikailag lázító képet, I. Károly angol király kivégeztetését, utasítá vissza.

Az Americain lap következőköt ir Brestből: „Kersausie, az ismértes aprilisi vádolt, a' doulensai börtönből pusztán becsület-szavára, minden kíséret 's kezesség nélkül kibocsátattott, 's nyolcz napot öreg atyjánál töltött. Erre ismét Brestbe ment 's ott a' hatóság határozatnak veté magát alá. Ideiglen a' vár börtönében ül, 's későbbben szobában fog lakni a' Caesar tornyában. Az említett statusfogyol iránt ezuttal mutatott bizodalom szintolly becsületteljes a' kormányra, mint azon férfira nézve, ki iránt mutatta ezt.

A' párisi majom-emberek sok nyerekedésre nyujtnak alkalmat. Egy párisi frsítő-árus látván, mi bohó részvéttel van a' párisi közönség Fieschi, 's kedvese Lassave Nina iránt, Agarithe kisasszonyt, azon három leány legszebbikét, kik Fieschit a' Boulevard du Temple-on meglátogattak, boltjába fogadta föl 500 frank hónapos fizetéssel.

A' Journal de Rouen hiteles kútfőből mondja, hogy a' nemrég megholt Rumford asszonyaság, Lavoisier özvegye, három millió franknyi örökséget a' hies Aragonak hagyá, azon nyilatkozással, hogy ő ezt mint ajándékot a' világ első tudósának hagyja. A' Le droit nevű lap azt beszéli a' neuillyi összeesküvésről a' király élete ellen, hogy azt bizonyos Bray nevű katona árulta el, kit a' részvétre kényyszerítettek. Azon összeesküvés czélya: a' királyt neuillyi útjában, hová soha kíséret vele nem járt, megtámadni 's megölni. Egy izben egy összeesküvés tag már kocsjához is közelített, de minthogy társai félelmét észrevette, visszatért. Elsőben négyet fogtak be, ekkor azt határozták el, hogy a' király kocsija előtt valamely hordót lobbantsanak föl, mely löporral 's golyókkal legyen megtöltve. A' most befogottak száma 13, Boireau is köztük van.

A' követházban martz. 8-kán L'herbette megfejé indítványát azon törvényes határozások eltörlésére iránt, melyek a' kamalátbat korlátok közé szorítják. Indítványát azzal támogatá, hogy az uzoráskodást e' határozatok nem enyésztek el, azonban sok pénz elvonnak a' kereskedésből, 's így inkább ártnak mint használnak. De az indítvány több ellenkezőre talált, mint várni lehet. Hennequin és Dupin uu. oda nyilatkoztak, hogy ezen okosodásnál fogvást a' gyilkosság-szűntető 's tolvajság-boszolú törvényeket is el kellene törlni, mert sem az egyiket sem a' másikat nem szűntetik meg. Az indítvány nagy többséggel vetett féle.

S P A N Y O L O R S Z Á G.

A' M. Herald következő tudósítást ad a' capnai hgről 's a' szép irlandi nőről, kik legközelebb Spanyolország fővárosába érkez-

tek:
gött
hote
ifju
kett
nak.
csin
kos
szon
jord
az
vanc
a' jü
rály
lédel
a' jü
hatn
bákb
Meg
csu,
gető
na ip
haj'
árul
nem
szere
nelop
peit
szu t
voná
dolás
mete
lott
den
kere
többi
az a
is a
madr
bal n
fölfed
egyé
end
annyi
dik
landi
besze
cisco
's a
A' fia
mutas
palota
lataba
los ba
min C
vas g
sikere
letben
ujong
kamar
— Sa
— Ig
— Di
törvé
ja; de
szony
lemény
zéri,
den e
rég a
szép
szava
mány
azon r
mre
kormá
teleit
falat
időben
vedí,
jövend
nem n
lenti,
megrol
te meg
goktól

tek: Négy nap előtt „Igy ír a madridi levelező” egy utazó köcsi dörögött a kövezeten, benne, mint mondák, angol család ült, 's Genio hotelénél a de la Reina utcában állott meg. A' belőle kiszálló uracs ifjú és szép volt, a' dáma szinte, még pedig in superlativo; mind ketőjükön meglátszott, hogy a' társaság első osztályához tartoznak. Egy angol dáma érkezése Madridban mindig bizonyos zajt csinál, 's mindenki ohajtja tudni, ki a' mi szép külföldinén; de titkos homály látszott a' jövevények fölött lebegni; sem ur, sem asszony nem akarák a' hotelben neveiket megmondani, 's midőn a' Major-domo rendőrséget kezdte előltük emlegetni, elfuntoríták orraikat, 's azt mondák, hogy ők nem ismernék rendőrséget. A' közönség kíváncsisága még inkább növekedett, midőn kisért, hogy Mendizabal a' jövevény a' britt követéshez nem folyamodnak, 's nem is tudhatni rólok: házias v. szerelmes pár e, testvérek e; mert külön szobákban laktak, a' damánál komorna hált, az urnál egy udvarnok. Megjelenésök nagy érdeket gerjeszte: ő 22 évű fiatal ember, karcu, jól nőtt, kellemes arcu; csak valamennyire rőthöz közelgető haját lehet rajta némi szépség-bíjjának tekinteni; a' dáma igazi angyal, a' legkedvesb arczoska, sőtéték szemek, pompás haj 's hibátlan testalkat. Három napig tartott a' titok, de végre elárulá azt a' történet, 's kisért, hogy az ifjú bujdosó (nomád)-pár nem más, mint Károly, capuai hg. és miss Penelope Smith, kinek szerelmes kalandjáról már annyit beszéltek 's énekeltek. Miss Penelope irlandi születésű, hol egykor Waterford grófság minden szépeit felülmúlta, 's mint jól emlékezem, a' corks assiseken oly hosszú tollfarkat viselt fején, 's oly hosszú, szerelmes bohók kiséretét vonámagaután, mint O'Connell Dániel. Későbbben Dublinban aratóthódolást, hol más damáknak nem jutott szív, 's neki nem férj. Ezután meteoroként villant keresztül Európán, míg végre, mint földre szállott kellem-istenné sugározva tünt fel az örök városban 's ott is minden férfit hódulatra ragadott. Miatta a' nápolyi határon párvialad kerekedett egy angol 's egy nápolyi nemes ember közt, 's ez utóbbi halva maradt; a' capuai hg. adá e' czéla a' pisztolyokat, mikkél az angol a' nápolyit leteríté; így a' hg. neve, 's nem sokára szive is a' játéka került 's be is lépett az örökös sorba. — Némely madridi politikus azt akarja sejtteni, hogy ezen házasság, Mendizabal nagy titka " 's a' hg. epen jókor jöve azt a' kíváncsi cortesnek felfedezi; mások úgy vélik, hogy édes néneje (a' regensé) súlyegyenben tartására jött, 's a' capuai hg. háztartása mellő másaleendő Krisztina regensé házi életének. Már akár hogy 's mikép van, annyi való, hogy a' hg. szép és okos fiatal ember, ki mint második Antonius, talán thronát áldoz fel kedvese szerelmének; a' mi-irlandi Penelopén pedig szép mint a' felkelő nap. Még egy furcsát beszélnek: A' hg. meglátogatván nénejt, a' regensét, innét d. Francisco de Paula infans látogatására ment. Ez jó későcskén történt, 's az infans gyermekeit, kivevén legidősb leányát, már lefeküdtek. A' fiatal damát, ki még fennval, előhítták, hogy bácsikának bemutatassák. Ez ijedtében sirva fakadt, testvéreit felkölté, 's az egész palotát összelármázta, hogy „el tio Carlos” (Carlos bácsi) a' palotában van. Azt hitte t. i. szegény kis lélek, hogy a' másik Carlos bácsi, a' praetendens, lopódzott be hozzájuk.

Ujabb 's nevezetesh cortes-választások: Cuencában, d. Firmin Caballero, 's Cano Manuel y Chacon; Valladolidban de las Navas gróf. Madridból febr. 27-éről így írnak: kezdjük a' választások sikerét ismerni. Mendizabal 's négy más követ azon magas becsületben részesült, hogy több helyen újra megválasztattak. A' sajtó ujongat. Előre haladunk, kiabál a' Revista; a' haladás győz. Uj kamaránk lesz, 's Mendizabal ur megtartja három-négy tárcaját. — Szép dolog; de hát d. Carlos? — Választó törvényünk is lesz. — Igen szép dolog; de hát d. Carlos? — Sajtószabadságunk is lesz. — Dicső dolog! de hát d. Carlos? — A' miniszterek felelőségéről törvényünk lesz! — Az igen jó lesz, kivált ha Mendizabal csinálja; de hát d. Carlos? a' nemzeti javakat eladjuk! — O, oh! ti bizonyosan erősbek vagytok, hozzátok kell csatlakozni. Csekély véleményem az, hogy a' spanyolországi közvélemény mostani vezéri, decretumokat győzödelmeknek, a' lárma haladásnak tartják. Minden előlépés közt az elsőt Cordovának kellene megtenni, kit nem rég afrikai Scipiohoz hasonlítottak. Nem tagadhatni, hogy Cordova szép elméjű ember, de mielőtt a' dijkardot, mellyet a' cortes neki szavazott, aláírná, inkább csak elvárom, hogy Carthagót pusztítsa el.

A' febr. 3-iki Gaceta szerint mint, említettük a' francia kormány, a' párisi spanyol követ kértére, 4000 fegyvert ajándékozott azon navarrai lakosok fölfegyverzésére, kik a' királyné ügye védelmére nyilatkoztak; — 's áradzó dicséretbe ömledez a' francia kormány ezen hűségéről, minél fogvást: a' négyes szövetség föltételeit teljesíti. E' mellett a' miniszterelnök hűségének is vet néhány falatot. A' J. du Commerce igen nevelésesnek találja e' czikket oly időben, midőn a' királyné serge egy csapat a' másik utan szenved, 's a' főváros kapujai előtt carlosi guerillák csapongnak, 's azt jövendőgeti, hogy e' 4000 fegyver is aligha carlosi kezekbe nem menend által. — Narbonnei telegraphi tudósítás febr. 18-áról jelent, hogy 3000 carlista 600 krisztinót az oliai nagyszoroson megrohanván, részint megölt, részint elfogott. Mart. 1-őjén Burjo verte meg a' krisztinókat Ripollnál. — Barcelonában új nyugtalanságoktól félhetni. — Mart. 5-én 4000 carlosita Puycedrárt fenyegeté.

A' J. du Commerce mart. 8-áról igen szomoruan festi a' krisztin

nal úgy állapotját Navarrában. Szerinte azon völgyeségi lakosok, kik francia fegyvert kaptak a' carlositák ellen küzdésre, ezen fegyvert a' carlositák kezébe adják, 's így Cordova egész czéja füstbe megy, egész politikája, mellyet annyira magasztaltak, nevelésessé válik. Alig hallá Plencia bevétele híret, 's alig győződött meg azon szomorú igazságról, hogy birtokai 's hadi erejének egy részét a' carlositák kezébe jutnak, azonnal sietve Pamplonába vonult 's egy pillanatig sem gondolt tovább a' völgyeségi lakosok föllázítása dicső munkájával, kik a' kapott fegyvereket nyomban carlosita barátainak engedék át. — Ezek Mendizabal kormányának szép gyümölcsei, a' 6dik hónapban, a' végső határidőn, mellyet a' polgári háborúnak kitűzött. E' rövid és szerencsétlen téli táborozás 100 álguhoz juttatá d. Carlost 's hadi erejét annyira nevelé, hogy most legalább is 40 ezerre becsülhetni a' carlosi sereget. Tíz carlosi zászlóalj Portugalete felé indult, a' mi ellenséges czélt sejtet Bilbao ellen; 's most Cordova nem tehet okosbat, mint ha Biscaya felé fordul 's Bilbaót védi. Ha Bilbao is elvesz: akkor a' carlositák győzödelme kétségtelen, ha csak francia sereg nem lép által a' pyrenéken 's francia kabinet nem veszi át a' spanyol ügy-kormányt, mellyet az angol befolyás oly gyalázatosan elcsúfított. Így a' J. du Commerce. — D. Carlos főhadiszállása most h. 20-aiq folyvást Durangóban volt. —

A' krisztinai seregnél számos apró elhagyások, és szökések 's árulások történnek. Wilkinson kapitány ki az angol segédsereg-től a' carlositákhoz pártolt, a' már ott levő angol szökevények parancsnokává tétetett. — Mahoni hírek szerint a' múlt év végéről a' baleari szigeteken nagy forrongás uralkodik. Minden pillantásban az 1812-iki alkotmány kiküszöbölését várhatni. Estvéneként nemzeti dalok zengnek utcák szerte, 's ezeket fiatal emberek lelkesülve éneklék. Azonban e' morális zendülés igen békes természetű, 's még eddig egy csöp vér sem öntetett. A' spanyol kormánynak azonban aggodalmat okoz e' dolog, 's a' szigeten czélba vett katonaszedés nem egyébre való mint a' lakosok nyugtalanabb részének a' szigetről eltávolítására. —

A' Journal de la Haye Onatéból következők ir: hire van, hogy Batanero nagy számba növekedett seregével Aranuez királyi lakpalotába nyomult, de e' hir még nagyobb bizonyosságot kíván. Üldözésére ujonta erős csapatok indultak ki Madridból. — A' J. du Commerce szerint Cordova már kiindult Pamplonából, Biscayához közelítendő, 's Bernelle ezredesre, az idegen sereg vezérére és de Meer báróra, a' navarrai al-királyra bízta, hogy Pamplona és a' francia határ közt a' közösület tartsák fen. Bayonnobol martz. 5-éről írják, hogy Eguia gen. Gvernica visszajött; a' carlisták mozgásai arra mutatnak, hogy Lequeitiot szándékojk megtámadni; Cordova Pamplonából Larraga felé nyomult, 's úgy látszik, hosszú kerülon Alavaba akar menni. Batanero utóljára Segovia környékén tartózkodott; Cabrera és Serrador Siguenzaban vannak. — Barcelonai levelek azt erősítik, hogy Mina gen. el van szánya Cataloniában általános megtámadásba ereszkedni. Minden serezed 's még a' nemzeti őrség is részt vesz e' nagy hadi munkában, 's maga Mina fog vezérkedni. — A' valenciai választások megtörténtek; Almodovar ismét elválasztott. — A' martz. Siki Courier szerint Evans gen. vezérlete alatt 18,000 ember van u. m. 6000 angol segéd sereg, Espartero osztálya 9000 főből áll, és Espletta osztálya 3000 emberre menő. A' betegségek, mellyek az angol segédsereget oly kegyetlenül dúlták, valamennyire alább hagynak.

A' Courier français Spanyolország szomorú állapotját 's Mendizabal mostani állása egész kifejtését elejétől végig leírva, így rekészti czikkelyét: Mendizabal közelgő bukásáról mindenféle hir terjedez; azt beszélük, hogy a' királynénál minden hitelét elveszté, sőt hogy az épen személyesen is gyűlöli őt, 's hogy utóbb azon decretumát sem írta alá, melly idegen áruk behozatalát engedte volna meg. Sőt azt is hírlük, hogy az angol követ, ki eddig mindenben segíté, most szinte távolog tőle. Uj ministerium-alkotásról is van szó, mellyben Calvo de Rosas, Arguelles 's a' t. jászánának fő szerepet. Mart. 20-ának, melly a' cortes egybegyűlési napja, aggodva néznek ellenébe. Ha azon pillantaban, midőn a' gyűlés összeül, kedvetlen hírek érkezének a' seregtől, ha d. Carlosnak Madrid felé nyomulása hallatnék, képzelhetni, minő benyomást tenne ez a' procuradorházra, minő lázadást okozhatna a' népben! nem lehet nyugton maradni, ha meggondolja az ember, hogy mind ez nem csak lehető, hanem hihető és valószínű is. — Cadix 's Alicantében ismét Mendizabal, Galiano és Isturiz uj. választattak meg; a' többi követ is mindnyája szabadelmű: 's általában a' tengermelléki tartományok előbbi Torenó-párti követeket is szabadelműekkel cserélik föl. Ellenben az ország közepén nagyszámú mérsékelt követ választatik. Calderont, az Espannol szerkesztőjét, Burgos választá meg; Cano Manuel Toledo; Perpina még eddig nincs megválasztva.

Legujabb madridi tudósítások szerint a' választásokat szinte mindnyáját bevégezték, és pedig annyira revolútiói szellemben, hogy maga Mendizabal is megjéid saját győzödelme fölött. Ő többet nyert mint kívánt. M. de la Rosa és Torenó u. az ő tüzes elleni, nem ülnek ugyan a' procuradorházban többé, ellenben Donadio gr. az andujari junta volt elnöke, 's Cardero, Mina segédeje, ki a' madridi őrsereg fellázadtakor, ezt vezérlé, meg vannak választva, 's több hozzájuk hasonló tulzó főnökkel együtt szerepet játszanak. — Megújult azon hir, hogy Mendizabal csak a' pénzügy-mi-

nisterséget tartja meg, az elnökséget pedig Isturiz urnak, vagy Rivas hgnek engedi át.

TÖRÖKORSZÁG.

A Times Konstantinápolyból febr. 4-ől következő érdekest közöl: „A portát egy idő óta folyvást nyugtalaníták némely egy-
mást érő tudósítások Capadocia, Paphlagonia és Armenia külön vi-
dékiről, hogy bizonyos férfi járja e tartományokat, ki magát Atik-
Ali basának nevezi, mindenütt adót 's a' seraskiertől aláírt fermán-
nál fogva ujonczokat szed. Az e férfiről beküldött leírások, a' di-
vánt még nyugtalanabbá tevék. Teljesen tanult 's tudós embernek
rajzolkát őt le, egyszersmind jeles jámborságának, ismértesnek Stam-
bulban valamennyi főrangú személlyel, beszédeinél fogva pedig a'
török statustanács titkaiba világosan avatottak. Emlegették azt is,
hogy soha nyilván nem mutatkozik másként mint basa disztvény-
ben, 's a' Nischam Istikar rend első osztálya jeleiben, mellyekkel
mint mondja, a' szultán őt előbbi szolgálati érdemeiért ékesítette
föl, úgy szinte egy pompás gyémánt ékesítvényben, mellyel a' se-
raskier ajándékozta meg. A' bálulás e' magyarázhatlan híren csak
hamar félénk aggodással vált, midőn hallák, hogy a' nagy ismér-
telen sok fegyveres erőt gyűjtöget-össze 's az ország minden részéről
önkéntesek tódulnak fészallása felé. A' divan elhatározta, küldes-
sék oda haladék nélkül biztos ember kinyomozni: ki lehet ezen
csalfa 's ha lehet fogja el. Fazli beyt, mint a' seregben minden
főbb rangu tisztel ismerős ezredest bizák meg e' csiklandós kül-
detésre. A' mint Tschorum kis városba, hol Atik basa nem rég tar-
totta bemenetét, ért a' szultán követe, azonnal a' helytartóhoz ment
tudatni vele parancsát. Minthogy Atikot erőszakosan nem lehetett
semmikép elcsipni, mindketten ármányhoz folyamodtak. A' hely-
tartó meghívá t. i. az albasát, hogy a' Ramasan következő estvéjét
nála töltsé. Atik, kit a' helytartó eddig fölvetett rangjához illő min-
den tisztelettel fogadott, a' meghívást elfogadá, 's így juta törbe.
Az ünnepi lakoma után a' legdémesztőbb mesék 's történetcskékkél
mulattaták a' csalfát a' csalfább szemfényvesztők, 's mindent oly
igen pontosan kiszámoltak az éj óráji megrövidítésére, hogy előb
köszönt be az éjfélt, mint a' vendégnek eszébe jutott volna, hogy
hosszas mulatásával talán az udvariság ellen is vétkezik. Fölkelt,
hogy saját lakjára visszatérjen, de oly szívesen kérték 's marasz-
ták a' helytartónál hálsára, hogy udvariadanság elkerülése miatt
kénytelen volt barátja kérelmére hajlani. Mire számos kiserepe azon
üriügy alatt, hogy annyi személyre nincsen készület, haza bocsá-
tatott. Azonban könnyebb elgondolni, mint leírni Atik-Ali lelki álla-
potját, midőn első szunyadalmából felriadtában kezeit 's lábait
megkötözve érezte, 's a' szultán követét egyik kezébe a' nyitott
fermánál, 's másikkban meztelen karddal maga előtt állani látta, ki
dörgő hangon jelenté, hogy csalfasága felfödöztetett, 's azt is mi
büntetés várja. Őt nap előtt hozák az albasát a' fővárosba, 's tüs-
tént a' seraskier elé vitték. Szokott érzékeltensége daczára is remé-
lve kiáltotta ez el magát, midőn az előtte álló vétkeben Ewlihára
vagy is a' dervise ismért, ki 14 évig volt folyvásti lakosa 's véd-
lelke palotájának. A' jámbor olly annyira tudta vinni Konstanti-
nápolyban szerepét, hogy még a' szultán is meglátogató őt néha 's
áldását elfogadta 's magát imádságiba ajánlotta. Az áldozás a' hívők
bizodalmit úgy hasznára tudta fordítani, hogy néhány év alatt Tü-
rökországban egyike lön a' legdusabbknak. Több hónap előtt hihetőleg
megunvá a' szinlést szabadságot nyert a' szultántól Mekkába utaz-
hatni zarándokul, 's Konstantinápolyt mint látszik, egészen más cél-
ból hagyta el. Eleinte sokan azt hívék, hogy Kodzsa-Alit, (ez a'
vérték igazi neve) vagy fel fogják nyársalni vagy agyon zuzni, de a'
törtézkodás, nehogy az ulemák közt egyik tagjok csufos kivége-
tetése miatt elégületlenség támadjon, arra bírta a' szultánt, hogy halálos
büntetését holtig tartó fogságra változtassa. Megvallotta Kodzsa, hogy az
ázsiai kalandozásiban viselt basai jeleket Sait basától lopta 's a'
seraskieré után készített ál pécsettél élt, hogy mind Stambulban mind
a' tartományokban tetemes pénzmennyiséget gyűjthessen.

A M E R I K A.

Egy német fölszt következő rövid de érdekes 's hiteles
rajzát adja a' spanyol-amerikai szabad státusoknak: „Buenos
Ayres vagy la Plata, mióta benne a' foederatív rendszert aka-
rák elfogadni, folyvást anarchiai állapotban sanylik. Tartományok tar-
tományokkal, sőt egyes hejységek szomszédjaikkal harcolnak
E' nyomorú romladékok azon kormányzók 's főnökök játékmivei,
kik az uraságot erőszakosan magokhoz ragadják, miglen ismét e' gy
másik jö, 's őket vagy legyilkolja vagy elkergeti, hogy nem sokára
maga is hasonló sorsra jusson. Perut szinte foederatív düh lép meg,
mellynek hasonló szomorú következtéseil lehetnek. Azonban meg kell val-
lani, hogy ez egészen különböző nép. Buenos Ayresben csak spanyolok
vagy mestizék vannak, kik nomád életet élnek, 's igen barczszeretők,
mint a' kozjók. Perut ellenben igen sokféle faj lakja, a' szinök
minden árnyéklatain keresztül, fehéről feketéig; 's a' tartomány
belsőjében csupán szerencsétlen indusok tanyáznak, kik semmiben
részt nem vesznek, de legszamosbak, úgy hogy, ha erejüket 's jo-
gaikat ismerni tanulják, félelmesekké válhatnak. — Chili négy
év óta egészen nyugott, 's szépen haladt előre. A' kormány, mellyet
Prito gen. vezet, segítette egy jeles ministertől (Portales-től), erős
rendszabályokhoz nyult a' demagógok ellen, 's most ezek magok
is megvallják, hogy azt jól tévé, mert a' béke 's rend csudákat
tőnek. — Bolivia hasonlóképp öt év óta békének örül. A' lakosok

borzasztó anarchia veszélyei közt, úgy szólván föltétlenül, Santa
Cruz gen. karjai közé veték magokat. Ez néhány békezavarót ki-
űzött az országból, 's congressusokat hitt össze, mellyek terveiben
mestohább, benső jóllétre tartozó elemei legsoványabbak minden
respublika közt. — Chili és Bolivia csak monarchiai igazgatás alatt
lehetnének boldogak, 's ezt minden józan gondolkodásu átlátja, de
hallgat, mert illy beszéd itt politikai eretnkség. — Még a' mos-
tani igazgatásmódot is (congressusok által) „alkotmányos zsarnok-
ságnak“ nevezik a' patrioták. — Columbia már néhány év óta
három státusra van oszolva, mellyekből áll a' columbiai szövetség.
Elváltak után előbb a' részeknek egymással, azután önmagok-
kal valának benső czivodásai. Még most sem tudnak egy köz-
gyűlésben egyesülni, mely a' három rész közös érdekeit rendbe
hozná. A' venezuelai státus, mellynek elnöke Paez gen. volt,
legjobb állapotban van a' három közt, mert lakosai legfölvilágo-
sultabbak, 's Ejszakamerika nagy befolyással volt reá. A' cen-
troi vagy nueva granada i, Santander elnök alatt, szinte csönd-
ben volt, 's szépen haladt. Ellenben Ecuador, a' legdélibb rész,
egy pillantásnyi nyugalomnak sem örülhetett. Flores gen. ceszö-
vényekre épít politikáját, a' megyék elváltak. 's polgári háboru
ütött ki. Flores egy nagy ütközetben diadalmas lett, 's ezóta erő-
szakkal, az országot elnyomással, szegül a' többi párt ellen, hogy
végre szükségkép vesztébe rohanjon. — A' kis Guatemalai
respublika (Central-Amerika) keletkezte óta szerencsétlen 's Buenos-
Ayressel hasonlítható, mert örökös polgári háboru dúlja mos-
tani foederatív rendszere alatt. — Mexico is számos változáson
's pártihadon ment keresztül. Most azt beszélik, hogy Santana gen.
meg akarja magát koronáztatni; de neki is luhetőleg azon sorsa lesz,
a' mi Iturbidének volt, mert azon erős meggyőződés mellett is, hogy
monarchia alatt az ország, mostani állapotban, sokkal boldogabb len-
ne, soha sem kellene a' belföldön keresni monarchét, hanem kül-
földről hozni azt. Ez a' délamerikai státusok átnevezése röviden, melly
folyvást fenhangon vádolja spanyol eredetüket. —

E L E G Y H I R.

A' Lipesi újság rendelést közöl hirdetmény alakban, melly-
nél fogva Gutzkow Károly, és társai, 's Heine Henrik ellen hozott
's írásait eltilló parancs Clemens Fridrik álnévű írora is kiterjesz-
tetik, kinek azonban valóságos neve Gerke Fridrik János. Ő e' czim
alatt írt egy munkát: „Az ész felszöallása, a' korszózata a' szép
titkosoz.“ —

Wibeking bajor kir. val. titkoston. mesterséges kerék-vá-
gányokat talált fel, mellyek mind közönséges paraszt, mind tár-
mind egyéb bármí szekerekre 's kocsikra illeszthetők. A' porosz
kir. kormány e' találmány titkát megvásárolta.

Bonaparte Laetitia végintézte 1832dik sept. 21-én készült.
Több cselédnek adott hagyományokon kívül Fesch cardinalnak 7000
scudit rendel kifizettetni, hogy temetéséről gondoskodjék. Egész
öröksége gyermekeire maradt, egyelőnen osztott részekben. De nagy
kincsekre, mint Napoleon anyjánál várni lehetne, nem akadtak; e-
gész ingó 's ingatlan birtoka, gyémántostul 's ezüst edényestül, nem rug
egesen egy millió scudira. A' család több tagját várják Romába,
mivel az örökség ügye igen bonyolodott.

Brüsselből írják, hogy ott Schneider orvostanár a' hebegés
's egyéb beszéd-nyavalyák orvosláiban csudákat tesz. Febr. 19-én
a' brüsseli egyetem tanítóji 's növendékei jelenlétében több szegény,
ügyefogyott hebegőt 's más eféle bajban szenvedőt, kik közül né-
hány e' miatt már a' katonaságtól is elbocsátatott, egy óra ne-
gyed alatt minden seborvosi munka nélkül, minden jelenlötnek nagy
elégtülésére, kigyógyított, kik örömteljes tapsolással üdvözlék a' je-
les gyógyművészt. —

Az orosz czárné idétlen szülése (fausse couche) egy új re-
ménycsemetétől fosztá meg a' czári házat.

1837re valódi száma a' francia szárazföldi seregnek a' bud-
get szerint 311,583 fere megen 56,690 lovasal, és pedig a' bel-
földi sereg 287,141 főnyi 's 51,276 lovas, az anconai örsereg
1522; az afrikai birtokbeli 22,920 gyalog 's 5414 lovas 's az e-
gész seregtartási költség 228,420,00 franca tetetik.

Az éjszakamerikai egyesület legfitalabb statusa Indiana 10
millió dollárt (v. is 20 millió pengő for.) szánt a' közmunkákra 's nyil-
ványos intézetre.

Augsburgban a' zsidó községek rabbinjai és világi előjárói
gyűléseket tartottak febr. 4-ke óta a' zsidók vallási viszonyairól,
két kir. biztos elnöksége alatt. Többek közt a' bajor belügyi minis-
terseg azon ajánlatot is tévé nekik, hogy a' zsidó sabbathot (sá-
beszt) vasárnapra tegyék által.

Január elején nemesak éjszakon 's Norvegiában, hol a' kény-
eső szabad levegőn nyomban csonttá fagyott, hanem délszakon
Konstantinápolyban is olly iszonyu hideg volt, hogy számos utas
élelmi-szerekkel a' főváros felé költözésben megfagyott, környékin
pedig majd 200 pásztor 's 70—80 ezer juh veszett el a' der-
mesztő hidegben.

Gabonáár: márt. 22dikén Pesten: Tiszta buza 106 2/3 — 86 2/3 — Kétszeres
58 2/3 — 50. — Rozs 45 1/3 — 49. — Arpa 46 2/3 — 40 — Zab 30 2/3
— 26 2/3. — Kukuricza 48 — 40.

Fénzkelet: márt. 19ken: 5 pCtes atatusköt. 103 7/16; — 4 pCtes: 99 3/4
3pCtes: — 75 15/16; — 1820iki kölcsön: 215 7/16. — 1821iki: — 113. —
Dunavíz állás: márt. 20án: 12' 9" 9" — 21en 12 5' 6" — 22én 13 3' 0"
— 23kán: 11' 11" 0"

Santa
rót ki-
veiben
se leg-
minden
ás alatt
tja, de
? mos-
arnok-
év óta
vetség.
nagok-
y köz-
rendbe
n. volt,
világo-
ce n-
csönd-
b rész,
selsző-
háboru
a erő-
, hogy
malai
s Buc-
a mos-
ozáson
na gen.
a lesz,
s, hogy
bb len-
m kül-
, melly

melly-
hozott
erjesz-
e' czim
a' szép

ék-vá-
nd tár-
porosz

készült.
7000
Egész
Je nagy
tak; e-
nem rug
lomába,

hebegés
r. 19én
zegény,
zül-né-
óra ne-
ak nagy
k a' je-

y uj re-

a' bud-
g a' bel-
örscereg
s az e-

ana 10
's nyil-

előjárói
nyairól,
i minis-
ot (sá-

? kény-
elszakon
os utas
rnyékin
a' der-

Kétszeres
b 30 2/3

: 99 3/4
- 143. -
13: 3' 0"

H
me
ha
a'
ha
me

eg
de
ná
me
lét

idő
kö
mi
ve
bir

ki
ha
kö
elő

Jelentés.

A' R É M L Ő

gazdasági és kereskedési Ujság iránt.

Haladunk az időben, haladunk a' tapasztalásban is, melly a' mi tanítónk: de fájdalom! kevesen értik, mint haladunk. Okát ennek nem ott fogjuk találni, mintha a' jó tapasztalás' elfogadására nem volna minden kész; hanem amaz eszközök' hiányában, mellyek nélkül ismeretlen után senki sem esenghet.

Akármin legyen azonban, mindenkép' elveszett az egész' köz javára nézve mind az, a' mi érdekesnek feleltetvén - fel, vagy csak bizonyos vidék által használtatott, vagy olykor, a' közrebecsátást gátló körülmények miatt, ugyan azon lényben halt-ki is, ki azt létre hozá.

Ama gazdasági tapasztalások, mellyeket a' múlt idő szült, a' könyvekben, milyeket már honni nyelvünkön is jelesekét bírunk, mint tárukban vannak lerakva; mik azonban a' jelenkor' szüleményei, azokat a' miveltebb nemzetek folyóírásokba szokták öszvegyűjteni, 's bírálata és használat végett időről időre közre bocsátani.

Ily szempont vala az, melly mind külföldi mind kivált honni gazdasági újabb vagy csak vidéki használható tapasztalások' öszvegyűjtésére 's folyóírásban leendő közlésére kistete minket is, hogy lennének gazdáink előtt is tudva mind azok, mellyeket az újabb tapasztalás

használhatókká jelelt-ki. — Mert haladunk az időben; haladunk kell a' tapasztalásban is, melly a' mi útmutatónk, vezetőnk és gyámolítónk. De

Tudjon bár a' gazda mindent, mi csak a' természet- és tenyésztéshez szükséges, ha az eladáshoz nem ért, valljon rosszul neveztetik e kereskedők' martalékának?

Nagyon természetes, hogy a' termékek' és barok' arra az esztendő' időjárásával, 's így a' Haza és Külföld' szükségeivel legnagyobb viszonyban áll: úgy annyira, hogy ezek' tudása nélkül az eladó csak szembe-kötve árul. — A' mit oly igen értenek kereskedőink, hogy ők a' Haza' különböző részeiben, sőt külső országokban is tetemes költségen szoktak hiteles levelezőket tartani, kik nékiek a' múlt évről maradt termékek' mennyiségéről, az ekkori időjárásról, a' vetések' minémiségéről, a' remélt vagy már letakarított természetmennyekről, a' posztógyárok állapotjáról, a' gyapjú keletéről 's több effélékről pontos tudósításokat tesznek; mellyek egy helyre gyűlvén, ezekből készítenek a' belső és külső szükségek' 's időjárások' viszonyaihoz képest egybevetéseket, 's ezekből dolgozzák-ki a' termékek' lehető árrát: — vagy is — kitelhető rendszerrel üzik a' kereskedést

Lássuk most, micsoda eladási rendszer az, melyet gazdáink' legnagyobb része követ?

Elmellőzvé az, hogy némely nagyobb birtokosainknak, sok jó ismérteik, sőt adataik is vannak, de a' mellyek mind össze is csak keveseké, a' többiek, a' nagyobb rész, vagy hallomás, vagy piaci ár után szokta intézni az eladást.

Fájdalom! de ki kell mondani: — vallják-meg csak gazdáinkból többen mint nem — hogy midőn a' gyapjúra alkut tevének és tesznek, nem alkutták sőt alkuszszák e' egy két aranyért azt is be, hogy nem fogják az igaz alkut gazda-barátjaiknak felfedezni? — Vallják-meg csak, hogy nem szokták e' némelyek csak azért, hogy híres gazdák maradjanak, többre tenni az eladott gyapjúárt, mint azt valósággal beveszik? Hát a' több mindenféle tárgyakra nézve nem így van e' a' dolog?

Igy eszja-meg sok gazdáink' önhaszonlesése, hiúsága, 's meg nem fontolása, mind önmagukat, mind egyes gazdatársaikat; így károsítják az egésznek a' Hazának jóvedelmét, mellyek egybevetéssel készült eladás által akként nem csonkítottak volna, mint így midőn a' kereskedői fortély gazdag zsákmánnyal bucsúván-el tőlök, örömtelven érzi, hogy az eladó nem érti mesterségét.

Ez igazság; ez nem vád: mert a' kereskedés szabad és tisztos életmód lévén, mint tudományt tanítják nyilván; azért kárthatni pedig bár kit is, hogy megtanulta, sokkal több, mint nem tudni azt, a' mit tudni kellene. Ezek így lévén

Lássuk most a' piaci árrokat. Legtöbb gazdáink a' népesebb piaczú vidéki városokba járnak kikémleni, hogy termékeiket mi árron adhassák. Itt a' vidékről összevegyült ismerőseikkel, vagy kereskedőkkel szoktak tanakodni, kik közül az elsők maguk is tanulni jöttek, az utóbbiak pedig nem igen szokták ingyen vesztegetni a' jó tanácsot.

Van egyébiránt, nem csak vidéki, hanem országos gyülekezet' helye is, a' milyen Pest. — Az itteni vásárookra jövők' nagyobb része azonban, valóban ke-

vesebbet tud, mikor innen elmegy, mint nem tudott, hogy ide jött. Mert itt egyik útas a' másiknak beszéli, hogy e' vagy ama' részében az országnak minémű gazdasági állapot legyen: másfelől a' levelezésekből okos némely kereskedők, 's ezeknek alkukergetőik épen ellenkező híreket terjesztvén; 's ezeket Leipzigi, Hamburgi 's több másunnani görbe értelmű levelekkel támogatván; sőt forák állításaikat e' végre koholt adásvéssel is bizonyítgatván, — ki tudna ennyi általánosan előadott igazság' és hamisság' zavarából, mellynek álorzaja ugyan Pesten mutogatgatik, de valósága Külföldön maradt, — tisztára jutni? —

Mit használtak mind ezek' elenyésztésére az eddig közlött töredék tudósítások, mellyekből hasznos és célirányos egészet alkotni, akarni is szerencsétlen gondolat; 's mellyek így vékony állapotjukban inkább zavart okoztak, vagy néha eső után szolgáltak köpönyegül — köz ítélet alá bocsátjuk. —

Mégis azonban gazdáink' nagyobb részére nézve mindössze is csekélyel van és volt ezeknél több eladási rendszer: vagy is más szókkal — a' sötét gazdának semmivé kell lenni a' világos kereskedő' alkuja mellett.

Milégyen ennek oka? könnyű eltalálni, mert azon tömérdek levelezések, mellyekből, mint kútfőből lehet tisztát méríteni, tetemes költségbe és fáradságba kerülnek, a' mit valóban nem bírhatna meg mindenik egyes gazda' ereje: 's így kéntelen volt a' nentudás miatt kevesebbet, mint tudással mindent veszteni.

A' honnan magától foly, hogy ennek legyőzésére nincs más mód, mint az erő öszvesítése; vagy is egyesek' csekély áldozata által oly Intézet' felállítása, melly a' gazdasági új tapasztalásokban, szinte mint az eladás' szövényciben, útmutatóul, tanácsadóul 's világitóul szolgáljon: és így oly Újság' létesítése, mellyben a' gazdaság és kereskedés hiteles és szükséges ismértekhöz juthasson. —

E' nagy hiány' kipótlására szántuk **II** legfelsőbb kegyelmes engedelem mellett, illy című Újságlapjainkat:

külföldi

teles elő

részeiből

foglaltat

szinte mi

földrengé

mindenfél

egy szóva

tistikai, i

Az es

nyésztésre

Külf

polytechnik

's nálunk i

A' II

nek tapaszt

értekezések

bocsátva n

tatnak. —

fiúságra, h

lyebb tárgy

K É M L Ó

A' Gazdaság-, Kereskedés-, és Iparban,

mellynek tárgyai lesznek:

1-ször. A' föld', erdő', kert', szőlőmivelés', 's baromnevelés' minden ágazati, honni 's külföldi tapasztalásokból Hazánk' égaljához, földé' minőségéhez 's népességéhez alkalmazva.

2-szor. Az időjárások', 's ezekből a' gazdaság' minden ágazatira vont következtetések' hiteles előadása.

3-szor. Mindennemű termékek' 's kereskedési tárgyak' folyó árra, a' két Haza' minden részeiből, 's szomszéd országokból, nevezetesen a' gyapjúárr is.

4-szer. Vissgálása a' kül- 's bel-kereskedésnek, 's iparnak gazdasági tekintetből, melly alatt foglaltatnak az utak, vizárkok, épületek 's több effélék, a' kereskedést kimutató értekezésekkel; szinte mint mindenféle szállítások is.

5-ször. Pénzfolyam, jég- és tűz-kármentések, különös természeti munkálatok, tűnemények, földrengések, ártalmas férgek, marha-nyavalyák, 's ezeknek lehető orvoslásuk, 's több más effélék.

6-szor. Mindennemű gazdasági, kereskedési körülmények' hirdetése, melly alatt értetnek: mindenféle árendák, adásvevések, kótyavetyék, makkoltatások, teleltetések, helyváltoztatások, 's egy szóval a' mi gazdáknak 's kereskedőknek érdekes.

7-szer. Világ', vagy is a' föld' ismertetése, geographiai, topographiai, chemiai, statistikai, ipar, szorgalom és műveltségi, 's így polytechnikai tekintetben is.

Az eszközök, mellyek által a' természet- és technológiára nézve szándékunk használni,

Külföldről: Minden gazdasági, kereskedési és polytechnikai német 's egyéb folyóírásokból kiszemelt, 's nálunk is használható jegyzetek

A' Hazából: — Vannak számos gazdáink, kiknek tapasztalásaik honunkra nézve sok cifra külföldi értekezéseknél többet érnek, de mellyek, vagy közre bocsátva nincsenek, vagy csak kevesek által használatnak. — Ezeket felszólítjuk 's megkérjük azon hazafiúságra, hogy azokat bármely ágazatában és csekélyebb tárgyaiban is a' gazdaságnak velünk közleni mélt-

tóztassanak: mert a' köz jó csak a' tudomány 's erő öszvesítése által gyarapúlhat.

Mi illeti pedig az eladást világosító eszközeinket: a' két testvér Hazából és tengerpartról több mint 50 hiteles levelezőink méltaták közhasznú célunkat szükséges tudósításaik által elősegélni,

A' Külföldről: — Nevezetesen a' gyapjúra nézve Szászországból és Sziléziából több nagytekintetű gazdák lelkesek irántunk ily vállalattal: de ezeken kívül a' postógyárok' állapotjáról 's a' gyapjú' keletéről Leipzig, Brezlau és Frankfurtból is lesznek szinte érdemes levelezőink. — Sőt minden Májusban, innen Leipzigba,

's más nevezetes gyapjú-rahelyekre, általunk csupán e' végre küldendő biztos emberünk többféle mustragyapjúkat fog vinni, 's azoknak ottani keletéről 's árráról hiteles hirt hozni; melyet a' levelezési tudósításkal egybevetvén, nem mulatunk-el semmit, a' mivel vállalatunk a' Hazának tartozik, 's hitelességünk' megszerzésére szükséges leend. — Ugyan ezen mustragyapjúk azután a' szerkeztői hivatalban fognak megszámozva kitéve lenni, a' hol minden előfizetőink vagy küldöttjeik megláthatják: 's a' mennyiben az eszközök' és kútfők' titkolásának szüksége megengedendi, bővebb felvilágosítást is nyerhetnek. Egyébiránt ugyan e' végre nyitva fog állani hivatalunk egész esztendő által is, a' gyapjú árrának időről időre leendő divatozásával.

Vége a' Külföld' szükségeiről 's állapotjáról fognak szólni hiteles levelezőink Bajor, Cseh, Morva,

Hogy pedig ennek megszerezhetését könnyítsük, 's így sokkal terjedhetőbb hasznúvá tegyük; oly árrt szabunk, melly köz jóra szánt igyekezetünket ebben is eléggé bizonyítja. Ugyan is fél-évi árra itt Pesten kézhez küldve 3 forint; borítékkal és postán 3 forint 30 kr. pengőben.

Az előfizetés' beszédésére a' 11dik példány ajánlása mellett megkérettetnek minden TT. tisztviselő urak, kik munkálatunkat köz hasznúnak 's figyelemre méltónak ítélik, hogy t. cz. Előfizetőink' neveit folyó eszt. Józsefi vagy Medárdusi Pesti vásárookra jövő, vagy más alkalmatosság által legfeljebb folyó eszt. Junius' 20dik

Galliczia, Ausztria, Carniol, Bukovina, Moldva és Oláh országokból.

Ily módon meg lévén győzve, hogy mi semmi költséget és fáradságot sem kimélünk, és mindent igyekezünk adni, mi csak hasznos és érdekes, oly reményben sőt hiedelemben vagyunk, hogy annak, a' mi köz haszonra szükséges, létesülni és állani kell; ellenben haszontalannak életet kívánni, legnagyobb gyöngeség, sőt szemtelenség volna tőlünk.

Megindúl pedig e' Kémlő folyó 1836. esztendői Julius' 2kán, minden héten kétszer, negyed réthben egy egy ivnyi, a' metszéseken kívül, jó papiroson 's új betűkkel. Ha azonban az előfizetés-költségeinket fedezendi, minden úttal másfél ivben, és így oly tömegben, mint akármelyik tömöttebb Újságunk.

napjáig hozzánk Pestre, (könnyebb feltalálhatás tekintetéből) a' Tek. Vármegye-Házába, beküldeni méltóztassanak. Lehet azonban előfizetni minden titl. posta hivataloknál is, mellyek a' fentirt ajánlás mellett e' végre szinte megkérettetnek.

Költ Pesten Február 9kén 1836.

Balla Károly,

a' Kémlő' tulajdonosa 's szerkeztője.

a és

emmi
gye-
ény-
mi
ál-
etet
len-

endői
étben
on 's
et fe-
meg-

í te-
an is

as te-
i mélt-
i titl.
mellett

's más nevezetes gyapjú-rakhelyekre, általunk csupán e' végre küldendő biztos emberünk többféle mustragyapjúkat fog vinni, 's azoknak ottani keletéről 's árráról hiteles hírt hozni; mellyet a' levelezési tudósításokkal egybevetvén, nem mulatunk-el semmit, a' mivel vállalatunk a' Hazának tartozik, 's hitelességünk' megszerzésére szükséges leend. — Ugyan ezen mustragyapjúk azután a' szerkeztői hivatalban fognak megszámozva kitéve lenni, a' hol minden előfizetőink vagy küldöttjeik megláthatják: 's a' mennyiben az eszközök' és kútfők' titkolásának szüksége megengedendi, bővebb felvilágosítást is nyerhetnek. Egyébiránt ugyan e' végre nyitva fog állani hivatalunk egész esztendő által is, a' gyapjú árrának időről időre leendő divatozásával.

Vége a' Külföld' szükségeiről 's állapotjáról fognak szóllani hiteles levelezőink Bajor, Cseh, Morva,

Hogy pedig ennek megszerezhetését könnyítsük, 's így sokkal terjedhetőbb hasznúvá tegyük: oly árrt szabunk, melly köz jóra szánt igyekezetünket ebben is eléggé bizonyítja. Ugyan is fél-évi árra itt Pesten kézhez küldve 3 forint; borítékkal és postán 3 forint 30 kr. pengőben.

Az előfizetés' beszedésére a' 11dik példány ajánlása mellett megkéréretnek minden T.T. tisztviselő urak, kik munkálatunkat köz hasznúnak 's figyelemre méltónak itélik, hogy t. cz. Előfizetőink' neveit folyó eszt. Józsefi vagy Medárdusi Pesti vásárookra jövő, vagy más alkalmatosság által legfeljebb folyó eszt. Junius' 20dik

Gallicia, Ausztria, Carniol, Bukovina, Moldva és Oláh országokból.

Ily módon meg lévén győzve, hogy mi semmi költséget és fáradságot sem kimélünk, és mindent igyekezőnk adni, mi csak hasznos és érdekes, oly reményben sőt hiedelemben vagyunk, hogy annak, a' mi köz haszonra szükséges, létesülni és állani kell; ellenben haszontalannak életet kívánni, legnagyobb gyöngeség, sőt szentelenség volna tőlünk.

Megindul pedig e' Kémlő folyó 1836. esztendői Julius' 2kán, minden héten kétszer, negyed réthen egy egy ivnyi, a' metszésekén kívül, jó papiroson 's új betűkkel. Ha azonban az előfizetés-költségeinket fedezni, minden úttal másfél ivben, és így oly tömegben, mint akármelyik tömöttebb Újságunk.

napjág hozzánk Pestre, (könnyebb feltalálhatás tekintetéből) a' Tek. Vármegye-Házába, beküldeni méltóztatassanak. Lehet azonban előrefizetni minden titl. posta hivataloknál is, mellyek a' fertint ajánlás mellett e' végre szinte megkéréretnek.

Költ Pesten Február 9kén 1836.

Balla Károly,

a' Kémlő' tulajdonosa 's szerkeztője.

Nyomatatta Landerer Pesten